

УДК 81'373:82.09

Марушко Ярослава

(м. Острог, Україна)

Національний університет «Острозька академія»

ФУНКЦІЇ ЛЕКСИЧНИХ ЗАСОБІВ У РОМАНІ ДЖЕКА КЕРУАКА “НА ДОРОЗІ”

У тезах розглядаються основні функції, які виконують лексичні засоби у романі Джека Керуака «На дорозі». Розкривається значення лексичних засобів у мовній системі роману.

Ключові слова: художня проза, функції, колоквіалізми, сленг, ідіоми, оказіоналізми, фразові дієслова, лексичні показники.

В тезисах рассматриваются основные функции, которые выполняют лексические средства в романе Джека Керуака «На дороге». Раскрывается значения лексических средств в языковой системе романа.

Ключевые слова: художественная проза, функции, колоквиализмы, сленг, идиомы, окказионализмы, фразовые глаголы, лексические показатели.

The work examines the main functions that perform lexical means in the novel Jack Kerouac «On the Road». The asset of the lexical means to the language system of the novel is revealed.

Key words: artistic prose, functional features, colloquialisms, slang, idioms, nonce words, phrasal verbs, lexical items.

Мандрівки, подорожі, блукання, волюнтаризм, юнацький максималізм – ось джерела натхнення для випускника Колумбійського університету Джека Керуака для написання книги, яка залишається бестселером протягом більш як шістдесят років. Буддист, філософ і мандрівний письменник не лише написав книгу про подорожі автостопом, а й дав ім'я напрямку – бітництву. З мовознавчої точки зору, роман Джека Керуака “На дорозі” є унікальним лінгвістичним явищем, яке є зразком спонтанної прози,

а отже надзвичайно цікавим матеріалом для дослідження. Мова роману вирізняється вживанням високо колоквіалізованої неформальної лексики, що й робить роман актуальним для філологічних досліджень.

Метою дослідження є виявити лексичні засоби у романі Джека Керуака “На дорозі” та здійснити аналіз їхніх функціональних особливостей. Нам вдалося виокремити 5 груп лексичних засобів, які найчастіше зустрічалися в романі: колоквіалізми, сленгізми, ідіоми, оказіоналізми та фразові дієслова.

Кожному типу властиві певні функціональні риси, які роблять роман особливим та винятковим як у мовознавчому, так і в літературному плані. Усі вони виконують низку функцій, які розкривають роман як багатогранну мовну систему. Отож, до функцій, які виконували лексичні засоби, належать експресивність, виразність, компресивність, емоційність, образність, підсилення значення, лаконічність, ідіоматичність, а також інтенсифікації.

Мова роману насичена неформальною лексикою, особливо колоквіалізмами, а отже експресивна, зрештою, такою, якими й були представники біт-покоління [2, с. 116]. Наприклад: *My aunt said I was wasting my time hanging around with Dean and his gang* [4, с. 77]. Це фразове дієслово означає марнувати час, нічого не роблячи, тиняючись. З роману можна зрозуміти, що більшість бітників не мали постійної роботи, обходячись легкими заробітками або беручи в борг. Більшу частину свого життя вони проводили у веселощах, вечірках, подорожах або ж просто тиняючись містом. В поданому вище реченні фразове дієслово «hang around» вжито з метою наближення мови твору до простонародної. Колоквіалізми, власне – це невід’ємний лексичний пласт роману, тому що письменник намагався наблизити мову роману до повсякденної та неформальної. Вони надають мові твору неабиякої експресивності та виразності.

Сленг, як незвичне явище мови було засобом самовираження тогочасної молоді, яке вирізнялось певний тип людей з-поміж інших і водночас, спрощувало мову. У романі сленг виконує функцію а отже виконувало функцію. Сленг є органічною і, певною мірою, необхідною частиною твору, адже вони найкраще відображають ту епоху, в якій жили бітники і яку намагалися зміни-

ти. Наприклад: Now I'm not trying to take your hincty sweets from you, but it seems to me the time has come to decide what you are and what you're going to do [4, с. 77]. Так, сленгізм “hincty” – снобістський, чванькуватий, зарозумілий, вказує на стиль життя до якого прагнули бітники, не прислухаючись до думок інших, вони висунули свої нові ідеї та цінності – свобода у всьому.

Ідіоми є виражальними структурами в романі, які несуть в собі яскраві образи і емоції, до того ж, їх вживання оживляє мову тексту. До прикладу: This is all far back, when Dean was not the way he is today, when he was a young jaillkid shrouded in mystery [4, с. 4]. Cambridge Free English Dictionary and Thesaurus дає таке значення ідіоми: to be difficult to find out about or to know the truth about – щось або хтось, що/якого складно відшукати або дізнатися про нього правду. Таким чином, письменник хоче підкреслити, що дитинство його друга головного героя було окутане таємницею. Незважаючи на той факт, що Сел проводив дуже багато часу з Діном, минуле свого найкращого друга він знав погано. Завдяки ідіоматичному виразу, речення характеризується образністю. Використанням англійських фразеологізмів робить мову роману більш красивою і милозвучною, до того ж додають образності, експресивності та емоційності мові роману [3, с. 108].

Оказіоналізми вжиті в романі підкреслюють особливий стиль письма автора – “спонтанну прозу”. Вони неабияк допомагають збагнути читачу ким насправді були бітники, відчуті ту епоху, яку так намагався передати Керуак. Прикладом цього є речення: He was a young jaillkid all hung-up on the wonderful possibilities of becoming a real intellectual [4, с. 5]. Це слово складається з двох слів : “jail” – в'язниця та “kid” – дитина. Таким чином, письменник створив це слово з метою економії слів (компресивна функція) і більш чіткого опису. Відтак, Керуак дає нам чітко зрозуміти, що його найкращий друг колись був неповнолітнім злочинцем, який, однак, тепер був схиблений на думці стати справжнім інтелектуалом. Текст роману завдяки оказіоналізмам зберігає свою унікальність та своєрідність. Таким чином, мова роману характеризується виразністю та спонтанністю, які є однієї з основних рис мови роману.

Фразові дієслова у романі є так само вживаними як і колоквіалізми, тому дуже часто несуть основне смислове навантаження в реченні. У неформальному мовленні фразові дієслова є невід'ємним елементом, без знань значень фразових дієслів неможливе повноцінне спілкування. Так само як і роман Керуака. Вони виконують надзвичайно важливі функції підсилення значення, образності, лаконічності, ідіоматичності, а отже й інтенсифікації. Наприклад: *I was a young writer and I wanted to take off* [4, с. 8]. Два слова дали змогу автору виразити нестримне бажання Села покинути все і вирушити, зірватися в дорогу, чим виражена функція емоційності у цьому випадку. ФД дало можливість уникнути громіздких конструкцій і скоротити висловлювання до двох лексичних одиниць, чим досягається економія слів, а отже виконується функція лаконічності.

Усі вищезгадані лексичні засоби роблять роман Джека Керуака "На дорозі" класичним зразком спонтанної прози та нетиповим з точки зору мовознавства, оскільки мова роману – це невичерпне джерело яке потребує подальших досліджень.

Література:

1. Бэн А. Стилистика и теория устной и письменной речи / А. Бэн. – Москва: Типография В. В. Исленьева, 1886. – 293 с.
2. Махницька П. М. "Розбите покоління" та творчість Джека Керуака в контексті американської біт-культури 50-х років ХХ століття / П. М. Махницька. // Матеріали I Всеукраїнської науково-практичної інтернет- конференції студентів, аспірантів і молодих учених. – 2015. – № 1. – С. 237–245.
3. Смит Л. П. Фразеология английского языка / Л. П. Смит ; Пер. с англ. – Москва: Дрофа, 1998. – 158 с.
4. Jack K. *On the road*. The Viking Press, 1999. – 293 p.